

munkahelyen dolgozók bére között. Utazásiköltség-térítésben pedig inkább azok részesülnek, akiknek munkahelye alacsony munkanélküliségű térségekben található. Az eredmények azt sugallják, hogy az ingázás kiegyenlítheti az alacsony és a magas munkanélküliségű régiók közötti különbségeket, de nem egyenlítheti ki a magas munkanélküliségű régiókon belüli egyenlőtlenségeket.

Belényi Emese-Hajnalka⁷²

Európai uniós tudástransfer-lehetőségek a fogyatékkal kapcsolatos szociológiai kutatások területén

(Disability as a research topic: opportunities of knowledge - transfer within the European Union)

A fogyatékkal élőkre vonatkozó európai politikában 1996-ban történt jelentős áttörés. A fogyatékoságot elsősorban betegségnek, képességihiánynak tekintő tradicionális szemlélet helyett ekkor fogalmazták meg először az emberjogi és egyben szociológiai fogantatású egyenlő esélyek biztosításának alapelvét, mint centrális célkitűzést. Az új európai uniós társadalmi-politikai gyakorlatot megalapozó szemléletváltás szükségszerűen napirendre tűzte a kérdéskörre vonatkozó társadalomkutatás elméleti alapvetéseinek, fogalomrendszerének, koncepcionális és módszertani apparátusának megfelelő átalakulását is.

Ma már az egyenlő esélyek biztosításának követelménye az európai uniós dokumentumokban és az azokat megalapozó nyugati elméleti szakirodalomban egyaránt szervesen kapcsolódik a társadalmi exklúzió leküzdésének, a lehető legmagasabb szintű inklúzió elérésének alapelveéhez. Az egyenlő esélyek biztosításához az inklúzió megvalósulásán keresztül vezet az út. Az Európa Parlament 1998. évi (1355) ajánlása a társadalmi életből való kizárás multidimenzionális- és folyamat -jellegét emeli ki, amely „magába foglalja a társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális életben való részvétel nem megfelelő szintjét, egyenlőtlenségeit, vagy teljes hiányát.” Az inklúzió fogalma (amelynek mindmáig hiába keresték a teljes mértékben kielégítő magyar megfelelőjét) a kirekesztéstől való mentességet kifejező pozitív fogalom (Ferge, 2002).

Magyarország és Románia olyan időszakban lépett be az európai közösségbe, amikor ugrásszerűen fejlődnek azok az eszközök, amelyekkel a fogyatékkal élő személyekre vonatkozó közös politikát érvényre lehet juttatni a tagországokban. Ennek ellenére az új politikai szemléletmódot és gyakorlatokat megalapozni hivatott társadalomkutatásban viszonylag lassú a váltás, nehezen alakul ki a kreatív szellemiségű, a hazai viszonyrendszerekből fakadó sajátosságokat az új elméleti-módszertani keretekbe hatékonyan beépíteni képes kutatói potenciál. Előadásomban az említett két országra vonatkoztatva elemzem e helyzet kialakulásának okait, majd pedig a lehetséges kiutakat, megoldási lehetőségeket igyekszem feltérképezni.

⁷² Partiumi Keresztény Egyetem, Nagyvárad